

Azerbaycan'da Kış Turizm Potansiyeli ve Gelişim Olanakları

Rehman SEFEROV¹, Semsiyə KURBANOVA²

¹Bakü Devlet Üniversitesi; rahmansel@gmail.com

²Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi; qurbanova.smsiyy@mail.ru

*Sorumlu iletişim yazarı: rahmansel@gmail.com

Özet

Son yıllarda tüm ülkeler ekonomik, toplumsal, sosyal yararlar sağlayan turizmi daha çok geliştirmektedirler. Ülkeler mevsimsel karakter turizmin tüm yıla yayılması için kendilerinin sahip oldukları kaynaklardan yararlanarak alternatif turizm türlerini ortaya çıkarmışlar. Alternatif turizm türleri içerisinde turizmin 12 aya yayılmasında önemi olan türlerden biri de kış turizmidir.

Kış turizminin gelişiminde önemli adımlar atması ve kış turizmi için büyük bir potansiyele sahip olması nedeniyle Azerbaycan son yıllar yerli ve yabancı turistler tarafından ziyaret edilmektedir. Azerbaycan'da kış turizmi potansiyelinin ortaya koyulması bu çalışmanın ana konularından biridir. Araştırmanın bölümlerinde genel olarak turizm, kış turizmi hakkında bilgiler de verilmiştir. Diğer yandan, kış turizm potansiyelinin ortaya koyulmasının yanı sıra ülkede kış turizminin gelişimi için sahip olduğu olanaklar da araştırılmıştır.

Azerbaycan'da kış turizmi potansiyeli konusunda yapılan araştırmada mülakat yöntemi kullanılmış, ülkede kış turizminin geliştirilmesi için mevcut olanaklar değerlendirilerek Azerbaycan'da kış turizminin gelişmesi tüm turizme, ülke ekonomisine büyük katkıda bulunacağı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turizm Potansiyeli, Kış Turizmi, Azerbaycan

Winter Tourism Potential and Development Facilities in Azerbaijan

Abstract

In recent years, all countries in the world develops tourism, providing economic, social benefits. The countries have exploited alternative tourism types by exploiting the resources that they have to spread tourism all year. Winter tourism is one of the most important species in the expansion of tourism to 12 months within alternative tourism types.

Azerbaijan where is visited by domestic and foreign tourists since the years when they have taken important steps in the development of winter tourism has wide potential of winter tourism. One of the main subjects of this study is to find out the potential of winter tourism in Azerbaijan. In the sections of this study, information about tourism and winter tourism was given in general. On the other hand, in addition to demonstrating winter tourism potential, the possibilities for the development of winter tourism in the country was researched.

Research was conducted via interview method on the potential of winter tourism in Azerbaijan and the possibilities for the development of winter tourism in the country were evaluated. The development of winter tourism in Azerbaijan will make a great contribution to all tourism and the economy of the country.

Key Words: Tourism, Tourism Potential, Winter Tourism, Azerbaijan

1 Giriş

İnsanlar, yerleştikleri yerlerden kısa süre boyunca ayrılarak başka ülke veya bölgelere seyahat etmekte ve gittikleri yerlerde gezip-görmek, dinlenmek, eğlenmek, öğrenmek gibi faaliyetler hayata geçirmektedirler. Ekonomi üzerinde geniş etkileri olan ve turizm olarak isimlendirilen bu olay, günümüzde temel özellik taşımaktadır.

Özellikle 30-40 yıl önce turizm, genel olarak yaz aylarında, "deniz" etmeniyle ilişkili olan mevsimsel faaliyet türü olarak bilinmektedir. Çağdaş dönemde ise turizm sektörü ve turist sayılarının artması ile sektörde değişikliklere ihtiyaç vardır. Şöyle ki, turizm sektöründe herkes tatilini yaz aylarında geçirmek için fırsat bulamadığından, yaz aylarında turistik arazilerde çevrede fazla kirlenme olduğundan ve yaz aylarının turistik talebin karşılanmasındaki zorluklarından dolayı yaz mevsiminden ilave kış mevsimine de yayılabilir.

Kış aylarında rekreasyon, spor, eğlence, sağlık içerikli faaliyetleri içeren kış turizmi turizmin tüm yılı kapsamı için gerçekleştirilen çeşitli alternatif turizm türleri arasındadır (Türkeri, 2014). Kış turizmi, genellikle karlı ortamlarda ve dağlık arazilerde yapılan ve kış sporları uygulamalarının geniş şekilde geliştirildiği merkez ve alanlar üzerinde yoğunlaşan bir turizm türüdür (Albayrak, 2013).

Genel olarak kış turizmi; belirli yükseklikteki dağlık yerlerde, kayak sporunu gerçekleştirmek için uygun olan kar şartlarının ve eğimli alanların uygun olduğu yerlere yapılan seyahatlerle beraber konaklama, yeme-içme, dinlenme, eğlenme ve gezme-görme gibi aktiviteleri de hayata geçirmek için fırsat yaradan ve yılın belirli dönemlerinde yürüdülen faaliyet ve ilişkiler toplamıdır (Acuner S. ve Acuner E., 2017).

Yaz mevsiminde dinlenme meraklısı olan insanlar, kent yaşamındaki ağır zorluklardan kurtulmak, çevre sorunları ve kirli hava ortamını değiştirmek amacı ile kış mevsimi de tatil yapma ve dinlenme gereksinimi duymuş ve zamanla bu hareketleri

gerçekleştirmek için odak noktaları ise "Kış Turizmi" ve "Kış Sporları" merkezleri olmuştur (Ceylan ve Demirkaya, 2011). Dolayısıyla, gelişmiş ülkeler, bu yönde giderek büyüyen talebi karşılayabilmek üzere turizmde dağ ve kış turizminin geniş yayıldığı yerlerde, bazı faaliyetler gerçekleştirmişler. Özellikle Orta Avrupa ülkelerinden olan İsviçre ve Avusturya'nın Alp dağlarında yarattıkları turizm olanaklarının, yaz turizmi ile önemli döviz girdisi sağlayan ülkeler ile yarıştıkları bir gerçektir (Aydın, 2007).

1.1 Azerbaycan'da Kış Turizmi

Azerbaycan'ın içinde yaşanan savaş durumundan dolayı ülkede turizm potansiyeli olmasına rağmen, turizmde ilerlemelerin yaşanması zor olmaktadır. Buna rağmen, son yıllar erzinde turizm sektörünün geliştirilmesi için bazı hareketler olmuştur (Növresli, 2010). Bu bağlamda, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın 24 Kasım 2003'te "Sosyal-Ekonomik Gelişimin Hızlandırılmasına Yönelik Tedbirler" ve 11 Şubat 2004'te "2004-2008 Yıllarında Azerbaycan Bölgelerinin Gelişimi İçin Devlet Programı" fermanlarında tam olarak ülke ekonomisinin gelişiminin ana unsurları anlatılmıştır.

Azerbaycan turizm gelişimine göre büyük potansiyele sahip ülkedir. Bölgelerin sosyal ekonomik gelişimine ilişkin devlet programı Azerbaycan'ın farklı bölgelerindeki turizmin potansiyelini dikkate alan önlemlerin gerçekleştirilmesinin mümkün olduğunu göstermektedir. Apşeron bölgesinde Hızı, Gence-Gazah bölgesi, Şeki-Zagatala bölgesi, Guba-Haçmaz bölgesi, Nahçıvan Muhtar Respublikası'nda Batabat'da zengin turizm kaynakları bakımından turizmi bu bölgelerde geliştirmek en önemli adımlar biri olabilir. Devlet Programı Gusar, Zagatala, Deveçi, Şamahı vb. bölgelerde kış turizminin geliştirilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır (Mursalov, 2009).

Azerbaycan'da kış turizmi yeni bir alan olarak sayılmaktadır. Fakat Sovet döneminde de kış turizmi ile ilgilenenler olmuştur. O zamanlar Şamahı bölgesinde bazı araziler kayak yapmak isteyenler tarafından kullanılmıştır. Son 10 yıla kadar, Azerbaycan'da kış turizmi gelişmediğinden dolayı Azerbaycan'da yaşayanlar kış mevsiminde dincelmek için kışın zengin bir altyapıya sahip çeşitli yabancı ülkelere seyahatler yapmaktaydı.

Son yıllarda Azerbaycan'da, kış turizminde bir hareketlilik yaşanmaktadır ve kış turizmi altyapısını oluşturmak için sürekli olarak faaliyetler hayata geçirmektedir. Ülkede dağ ve kış turizmi gelişimine yönelik atılmış adımların sonucu olarak, dağların yamaçları turizm destinasyonu olarak geliştirilmiştir (Seferov ve Hesenov, 2006). Özellikle kış aylarında bölgelerdeki normal rekreasyona olanak sağlayan modern turistik tesislerin yapılması kış turizminin Azerbaycan'da gelişmesi için önemli olmuştur. Ocak 2013'te faaliyete geçen Gusar "Şahdağ" Kış-Yaz Turizm Merkezi ve Ocak 2014'te Gebele bölgesinde başlatılan "Tufandağ" Kayak Kış-Yaz Rekreasyon Kompleksi örnek olarak gösterilebilir (WEB 1). Bu tip kış turizm tesislerinin yapılması ile Azerbaycan'da son 5 yıllık dönemde turizm sektöründe hareketlilik kendini göstermiştir.

1.2 Azerbaycan'da Kış Turizm Potansiyeline Sahip Bölgeler

Ülkemizde sürdürülebilir turizmin sağlanması için, kış turizm üssü oluşturulmasına ve mevsimsellik kavramının ortadan kaldırılmasına ihtiyaç vardır. Önceki yıllarda Azerbaycan'da mevsimsel karakter taşıyan turizm artık mevsimselliği geride bırakmıştır. Şimdi ülkemizde yaz turizmi ile beraber kış turizmi de gelişmektedir.

Turizmde mevsimselliği aradan kaldırmak için Azerbaycan kış turizmi için gerekli olan kış turizm kompleksleri oluşturmuştur. Bunlardan biri de Şahdağ Yaz ve Kış Dinlenme kompleksidir ve bu dünyada bazı özelliklerine göre önde gelen merkezlerden biri olmaktadır. Önceki yıllarda, Azerbaycan vatandaşları kış mevsiminde turizm amaçlı başka ülkelere seyahat ediyorlarken, bu kompleks faaliyete başladıktan sonra, artık kış mevsiminde buraya seyahat etmektedirler. Ancak, Azerbaycan'da iki adet kış turizm işletmesi bulunmaktadır. Bunlar "Şahdağ" Gusar'da Yaz ve Kış Dinlenme Kompleksi ile Ocak 2014'te Gebele'de açılan "Tufandağ" Kayak Merkezi'dir. Ancak diğer bölgelerin fiziki ve coğrafi konumu, doğası ve iklim koşulları da kış turizminin gelişimi için elverişlidir.

Şimdi Azerbaycan'da kış turizminde önde gelen Guba, Gebele beraberinde Zagatala'da da kış turizmi gelişmektedir. Şöyle ki, bu bölgeye kış turizmi ile ilgili turlar düzenlenmektedir. Buna ilave, diğer dağlık bölgelerde de kış turizmi geliştirmek için olanaklar mevcuttur.

Azerbaycan'da kış turizm potansiyeline sahip olan iki önemli turizm bölgesi vardır ki, bunlar Guba-Haçmaz turizm bölgesi ve Şeki-Zagatala turizm bölgesidir.

Dağ turizmi potansiyeli olan bölgelerden biri olan Şamahı'nın dinlenme kaynakları kış ve yaz aylarında kısa süreliğine insanların dinlenmesi için kullanılır. Kış aylarında Şamahı'ya özellikle Bakü şehrinde olmakla gelen turist sayısında artışlar olmuştur. Kış aylarında insanların dinlenmesi için Pirgulu'da birçok imkan vardır. Ancak, alt yapıdaki gelişmeler kış sporlarının gelişiminde önem taşıdığı için, buradaki altyapının iyileştirilmesine hala ihtiyaç vardır. Balaken'de ve Gah'da yeni kayak pistleri oluşturmakla kış turizm türünün yaratılması, teleferik yollarının çekilmesi yönünde adımlar atılmıştır.

Kış turizminin kaynaklarına baktığımızda, Şeki-Zagatala bölgesinde yer alan Zagatala sahili İsviçre'de yerleşen Montrö şehrindeki ünlü turizm merkezi ile aynı özelliklere sahip bölgedir. Zagatala iklimi açısından dağ turizmi ile birlikte kış turizmi oluşturulması için çok uygun bölgedir. Yağışların esasen gece vakti düşmesi veya öylen vakti havanın açık olması buradaki turizm kaynaklarından iyi şekilde yararlanmayı kolaylaştırır (Mursalov, 2009).

1.3 Azerbaycan'da Kış Turizmi Sorunları

Ülkemizde kış turizmi için çok işler yapılsa da, yaz aylarında seyahat edenlerin sayısı kış aylarında seyahat edenlerin sayısından daha fazladır. Bunun nedeni, kış turizminin engelleyen bazı problemlerin olmasıdır.

Azerbaycan'da zayıf altyapı ve yeterli kadar kış turizmi tesislerinin mevcut olmaması, kış turizminin gelişmemesinin ana nedenidir. Bu da kış turizmi için seyahat etmek ve dinlenmek isteyenlerin potansiyel talebini karşılaya bilmir. Kış turizmi için gerekli

olan yollar donmuşsa, su yoksa, ısı yoksa turist bir kez daha oraya gidecek mi? Her şeyden önce, kış turizmine giden yolların yüksek düzeyde tamir edilmemesi, turizm alanlarının uygun şekilde ısıtılmaması, otellerde gaz bulunmaması ve elektrik sorunlarına çözüm bulunmaması kış turizmine bir kez katılanların bir dahaki sefere oraya gitmemesine neden olmaktadır. Bazıları fiyatların yüksek olmasından ve orta sınıf vatandaşların bütçelerine uygun olmamasından, bazıları hizmetin düşük düzeyde olmasından şikayetçi olmaktadır. Kış turizminin gelişmesi için fiyatlar çok büyük önem taşımaktadır. Açılmış ve açılacak olan kış turizm merkezlerinin fiyatları normal olursa, kış turizminde gelişmelerin olması mümkün olabilir (Növresli, 2010). Bu anlamda, Azerbaycan'da orta büyüklükte müşterileri tatmin edecek bir kış turizmi bulmak zor olmaktadır. Bu sebeple, yerel halkımızın kendi ülkemizde seyahat etmek arzuları gerçekleşmemektedir. Kış turizminin daha çok geliştiği ülkelere seyahat etmektedirler. Buna ilave, kış turizmi için yabancı turistler Azerbaycan'ı bir seçenek olarak göz önünde bulundurmamaktadır.

Azerbaycan'ın iklimi kış turizmi açısından uygun olmasına rağmen, kışın aşırı kar yağışı bazen yolların kapanmasına yol açmakta, bu da turistlerin memnuniyetini azaltmaktadır. Bazen de bazı yıllarda kar yağışının az olması yapay kar örtüsünün oluşturulmasına neden olmaktadır, bu da bazı sorunlara neden olabilir.

Yüksek kış turizm potansiyeline sahip olmasına rağmen Azerbaycan'daki kış turizminin gelişimini engelleyen sorunlar vardır. Bu sorunlar genel olarak aşağıdaki gibidir:

- Tanıtımın zayıf olması,
- Ulaşım olanaklarının kötü olması,
- Kış turizmi için gerekli olan yeterli kadar modern tesislerin olmaması,
- Kış turizm işletmelerinde çalışanların eğitim düzeyinin yeterli olmaması,
- Kış turizm merkezlerinin yeterli sayıda olmaması,
- Turistleri memnun edecek turların yetersiz olması,
- Kış turizmi için gereken alt yapının mevcut olmaması,
- Kış turizmi tesisleri için maliyetin yüksek olmasıdır.

1.4 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, genellikle dünya turizm piyasasında gittikçe önem kazanan kış turizminin Azerbaycan'da potansiyeli ve kış turizminin hayata geçirilmesi için gerekli olan şartların mevcut olup olmadığının ortaya koyulmasıdır. Yapılan çalışmadan kış turizm potansiyeline ve gelişim olanaklarına yönelik elde edilen verilerin ülkenin gerekli önlemler almasına ve kış turizmini geliştirmesine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Azerbaycan'da her ne kadar geliştirilebilecek alternatif turizm çeşitleri olsa da bu çalışmada kış turizmi potansiyeli üzerinde çalışılmıştır. Kış turizmi de turizmin bir türü olarak ülke ekonomisine katkılar sağlamaktadır. Bazı ülkelerde dağlık bölgelerin yokluğu yüzünden gerçekleştirilmesi zor olan kış turizminin, Azerbaycan'da gerçekleştirilmesi ve geliştirilmesi için çeşitli olanaklar mevcuttur.

2 Yöntem

Araştırma öncelikle kaynak taraması ile yapılmıştır. Araştırılan kaynaklardan elde edilen kavramsal bilgilerden yararlanarak Azerbaycan'da yer alan bazı kış turizm işletmeleri ve turizm acenteleri üzerinde uygulanan mülakat soruları oluşturulmuştur. Bu çalışmada, mülakat soruları uygun kişilere verilmiş ve sorular yüz yüze ve telefonla açık uçlu olarak sorulmuştur. Mülakat sorularına başlamamıştan önce, kişilerden ses kaydına izin verip vermedikleri hakkında sorulmuş, hiçbiri izin vermediğinden dolayı, söylenenler el ile not edilmiştir. Görüşmeler kişilerin kendi çalıştıkları yerlerde gerçekleştirilmiş ve ortalama 20-30 dakika sürede bitmiştir.

Elde edilen verilere dayalı olarak Azerbaycan'ın kış turizm potansiyeli, mevcut olanakları belirtilmiştir. Sonuç kısmında ise, mülakat çalışması sonucunda elde edilen verilere dayanarak çeşitli öneriler yer almıştır.

3 Bulgular ve Tartışma

3.1 Azerbaycan'da Kış Turizm Potansiyeline İlişkin Bulgular

Azerbaycan'ın kış turizm potansiyeline ilişkin bulgular, görüşme sürecinde sorulan 1, 2, 3, 4, 9 ve 10. sorulardan ortaya çıkmıştır. "Azerbaycan'da ülkenin gelişiminde kış turizminin önemi yüksektir".

Mülakat yapılan kişilerin hepsi %100 oranla kış turizminin gelişiminin ülkemiz için önemli olduğunu söylemişler. Bu önemi şöyle açıklamışlar ki, ülkemize kış turizmi için gelen yabancı turistler burada harcamalar yaparak ülke ekonomisine büyük şekilde katkıda bulunmuşlar. Bundan ilave, kış turizmi için seyahat eden turistler ülkeyi tanımakta ve birkaç defa seyahat etmeyi düşünmektedirler. Verilen yanıtlar aynı zamanda kış turizmi için bazı bölgelerde altyapı ve üstyapının geliştirilmesi sonucunda yaz mevsiminde de bu bölgelere seyahat eden turistlerin sayısının artmasında önemli olduğunu göstermiştir.

Holiday in Azerbaijan Travel'in baş yöneticisinin söylediği gibi, kış turizmi ülkenin tüm yıl boyunca turizm sektörüne ilgisinin artmasının teşvik edici faktörlerinden biridir. Aynı zamanda, kış turizmi müşterilerin geleneksel turizm paketlerinden farklı olarak dağ kayak merkezlerine çekmek ve daha aktif ve ayırt edici turizm paketlerinden yararlanmaları için önem taşımaktadır.

Chateau Gusar Otel Restoran'ın yöneticisinin söylediği gibi, kış turizminin ülkemizde gelişmesinin halk üzerinde de etkisi vardır ki, işsiz insanların iş bulmasında yardımcı olmuştur. Buna ilave, yönetici Gusar bölgesinde Şahdağ kış-yaz kompleksinin açılması da bölgenin, ülkenin tanınmasında, otelde doluluk oranının artmasında önemli rol oynadığını vurgulamıştır.

Bakı Devlet Üniversitesinin "Yabancı Ülkelerin Ekonomik Politik Coğrafya ve Turizm Bölümü"nde görev yapan öğretim üyesinin beyanatına göre, her hangi yabancı turistin kış turizmi için ülkemize gelmesi veya yerli turistlerin kış turizminin gerçekleştirildiği bölgelere seyahat etmesi zamanı yeme, içme, konaklama gibi ihtiyaçları karşılamak için harcadıkları para sonucunda ülkeye ekonomik yarar sağlamaktadır.

Royal Travel Group'un iç turizm yöneticisinin söylediklerine göre, kış turizminin ülkemiz açısından önemi yeni iş yerlerinin açılması, işsizlik sorununun aradan kaldırılması, turizm gelirlerinin artması, mevsimsellik probleminin çözümüdür.

Azerbaycan'da kış turizmine göre gelişmiş bölgeleri Guba-Haçmaz ve Şeki-Zagatala bölgeleridir ve kış turizminin geliştirilebileceği diğer bölgeler de vardır.

Azerbaycan'da kış turizm potansiyeline sahip pek çok bölge vardır. Mülakat yapılan kişilerin neredeyse hepsi, kış turizm potansiyeline göre Guba-Haçmaz bölgesinin en büyük, Şeki-Zagatala bölgesinin ise Guba-Haçmazdan sonra ikinci en büyük potansiyele sahip olduğunu vurgulamışlar. Mülakat yapılan kişilerden sorulan "Kış turizmi açısından Azerbaycan'ın perspektifli bölgeleri hangileridir?" sorusundan elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Azerbaycan'da Kış Turizmine Göre Gelişmiş Bölgeler ve Kış Turizm Potansiyeline Sahip Bölgeler

Bölgeler	Kişilerin Sayısı	Kişilerin Oranı (%)
Guba-Haçmaz bölgesi	9	100
Şeki-Zagatala bölgesi	8	89
Gence-Gazax bölgesi	4	44
Garabağ bölgesi	2	22

Tablodan gördüğümüz gibi Azerbaycan'da kış turizmine göre gelişmiş bölgeler "Şahdağ" Kış-Yaz Kompleksine göre Guba-Haçmaz ve "Tufandağ" Kış-Yaz Turizm Rekreasyon Kompleksine göre Şeki-Zagatala bölgesidir.

Mülakat yapılan kişilerin söylediklerine göre, Guba-Haçmaz bölgesinin Guba, Gusar, Haçmaz rayonları, Şeki-Zagatala bölgesinin Gebele, Gax, Zagatala, Baleken rayonları, Gence-Gazax bölgesinin Daşkesen, Gedebe rayonları, Garabağ bölgesinin Kelbecer, Terter rayonları kış turizmi açısından gelişme gösterebilen rayonlar sırasındadır.

Kış turizmi ile ilgili dünyadaki gelişmeleri izleme oranları yüksektir ve Azerbaycan için komşu ülkelerin ve Batı Avrupa ülkelerinin tecrübelerinden yararlanmak faydalıdır.

Guba Turizm İnfomasiya Merkezi'nin turizm uzmanı kış turizmi hakkında bilgi sahibi olduğu ülke olarak Finlandiya'ni, Shahdag Guba Hotel'in ön büro müdürü İsveç ve Skandinaviya ülkelerini, Bakı Devlet Üniversitesi'nin "Yabancı Ülkelerin Ekonomik Politik Coğrafya ve Turizm Bölümü'nün doçenti böyle ülkelerin çok olduğunu, ancak Azerbaycanın rakabet edebileceği komşu ülkeler olan Rusya, Türkiye, Gürcistan'ı ve Avrupa ülkelerinden özellikle Avusturya'ni, Chateau Gusar Otel'in yöneticisi Rusya ve Türkiye'nin, Holiday Azerbaijan Travel'in baş yöneticisi Avusturya, İtalya, Gürcüstan, Andora gibi ülkeleri, Garabagh Travel Company'in yöneticisi Avusturya, Türkiye'nin, Rayda Travel Agency'in bilet yöneticisi Fransa, Avusturya, Türkiye'nin, Abdu Travel'in tur yöneticisi Alp dağlarını, Rusya'ni, Royal Travel Group'un iç turizm yöneticisi ise Batı Avrupa ülkelerinden olan Avusturya, Fransa'ni ülkemizin faydalanması için izlenmesi gereken ülkeler olarak önermişler.

"Azerbaycan'da yerli ve yabancı turistlerin kış turizmine katılma merakını artırmak için bir sıra adımlar atmak gerekir".

Guba Turizm İnfomasiya Merkezi'nin turizm uzmanının söylediklerine göre, turistlerin kış turizmine olan merakını artırmak için yerleşme, konaklama işletmelerinde fiyatların indirilmesi, tanıtım işlerinin aparılması, hizmet düzeyinin daha da iyileştirilmesi gerekmektedir.

Rayda Travel Agency'in bilet yöneticisi turistlerin sayının artırılması için yeni kış turizm merkezlerinin açılmasının, kış aylarını iyi şekilde değerlendirmek için kış turizm paketlerinin sayının artırılması, fiyatların düzene salınmasının önemli olduğunu vurgulamıştır.

Shahdag Guba Hotel'in ön büro yöneticisinin söylediklerine göre, kış turizm komplekslerinin sayının artırılması, turizm enformasyon merkezlerinin sayının artırılması, turizm rehberlerinin sayının artırılması, kış turizm işletmelerinde çalışan işçilerin yabancı turistlerle anlaşma bilmesi için yabancı dil bilgilerine sahip olması kış turizmine olan merakın artırılmasında önem taşımaktadır.

"Azerbaycan kış turizm potansiyeline sahip ülkedir ve kış turizminin gelişimi için mevcut olanaklar yüksektir".

Garabagh Travel Company'in yöneticisi, turizmin Azerbaycan'da yeni gelişmiş sektör olduğunu ve ülke ekonomisinde önemli yer tuttuğunu vurgulamıştır. Buna ilave 5-6 yıl önce kış turizmi için ülkemizi seyahat eden turist sayısının az olduğunu, Şahdağ Kış-Yaz Turizm Merkezinin ve Tufandağ Kış-Yaz Turizm Rekreasyon Kompleksinin açılmasıyla Azerbaycan'da kış turizmine olan merakın arttığını ve bundan sonraki yıllarda da turist sayısının daha da fazla olacağını beklediğini bildirmiştir. Yönetici Azerbaycan'ın kış

turizmi için gereken iklim ve dağlık arazilere yeteri kadar sahip olduğunu ancak kış turizmi yönetiminin daha da doğru şekilde gerçekleştirmesi sonucunda ülkemizde hem yerli, hem yabancı turistlerin sayısının artabileceğini söylemiştir.

Royal Travel Group'un iç turizm yöneticisi, Azerbaycan'ın dünyada mevcut olan 11 iklim kuşağının dokuzunun ülkede olması ve dağlık arazilerin çok olması nedeniyle kış turizmi potansiyeline sahip olduğunu, ancak her yıl gelişen dünyada bir sektörün gelişmesi için ülkenin sahip olduğu kaynaklardan gelir getirebilecek ve ülkeye, çevreye zarar vermeden kullanılması gerektiğini söylemiştir.

Bakı Devlet Üniversitesi'nin "Yabancı Ülkelerin Ekonomik Politik Coğrafya ve Turizm Bölümü"nde görevli öğretim üyesi Azerbaycan iklim ve dağlık araziler açısından kış turizmini gerçekleştirebilir ülke olabilir, ancak Azerbaycan'da rüzgarlı günlerinin sayısının çokluğu, kar müddetinin 60 günden az olması sonucunda teknik ekipmanlardan yararlanmakla yapay kar örtüsünü artırarak kış mevsimini uzata bilir. Kış turizm potansiyeline sahip olan ülkemiz rakabet imkanlarını artırmakla da kış turizmini daha da geliştirebileceğini söylemiştir.

3.2. Azerbaycan'da Kış Turizm İşletmelerine İlişkin Bulgular

Azerbaycan'da kış turizm işletmelerine ilişkin bulgular 5, 6, 7, 8. sorulardan ortaya çıkmıştır.

"Kış mevsiminde kış turizm işletmelerinde doluluk oranı % 80-dir".

Shahdag Guba Hotel'in ön büro müdürünün söylediklerine göre, kış mevsiminde oteldeki doluluk oranı hafta içi %80, haftasonu ise tam şekildedir, ancak fiyatlar standart olarak belirlenmiş, hem hafta içi hem de hafta sonu aynı fiyat uygulanmaktadır.

Chateau Gusar Otel Restoran'ın yöneticisinin söylediklerine göre, kış mevsiminde doluluk oranı %80dir.

"Kış turizmine katılmak için işletmelere müracât edenlerden yerli turist oranı yabancılarla nispetle daha yüksek olmaktadır".

Turizm işletmelerinin neredeyse hepsi kış mevsiminde onlara müracât eden turistlerin daha çok yerliler olduğunu, yabancılarla kıyaslandığı zaman daha yüksek olduğunu söylemişler. İşletmelerin söylediklerine göre, yerli turist sayısı %80, yabancı turist sayısı ise %20 olmaktadır.

"Kış turizmine katılan yabancı turistler daha çok Suudi Arabistan, İran ve Rusya ülkelerindedir".

Mülakat yapılan kişilerin söylediklerine göre ülkemize kış turizmi için gelen yabancı turistler farklılık göstermektedir.

Abdu Travel'in tur yöneticisi kış turizmi için Azerbaycana gelen yabancıların daha çok Arabistan ve İran'dan, Garabagh Travel Company'in yöneticisi Suudi Arabistan'dan, Chateau Gusar Otel Restoran'ın yöneticisi Suudi Arabistan ve İran'dan, Holiday Azerbaijan Travel'in baş yöneticisi Birleşik Arap Emirlikleri ülkelerinden, Rusya, Kazakistan'dan, Shahdag Guba Hotel'in ön büro müdürü Arap ülkeleri, Rusya, İtalya'dan, Guba Turizm İnfomasiya Merkezinin turizm uzmanı Arabistan, Rusya ve Türkiye'den, Royal Travel Group'un iç turizm yöneticisi Suudi Arabistan, İran'dan geldiklerini söylemişler.

"Kış turizmine katılmak için turizm işletmelerine gelen turistlerin %90 teleferik ve kayakla ilgilenmektedirler".

Mülakat yapılan kişilerin hepsi onlara müracaat eden turistlerin %90 teleferik ve kayakla ilgilendiklerini, kış turizmine bunları kullanmak için katıldıklarını söylemişler.

4 Sonuç ve Öneriler

Dünyanın en karlı sektörlerinden biri olan turizmi geliştirme potansiyeline sahip olan ülkeler, elbette bunu ilk olarak ekonomi politikalarında düşünmektedirler. Azerbaycan'ın turizm potansiyeli düşünüldüğünde, öncelikle Azerbaycan'da geliştirilmesine gerek olan sektörün turizm sektörü olduğu görülmektedir. Azerbaycan turizm çeşitlendirilmesi konusunda potansiyele sahip ülkelere biridir. Azerbaycan'da gerçekleştirilmesi gereken turizm türlerinden olan kış turizmi kaynak açısından geniş potansiyele sahiptir.

Ülkemizde turizmi geliştirme amacıyla bir sıra faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Şu anda, ülkemizde turizm sektörü gelişmiş sektörlerden biri haline gelmiştir.

Yapılan mülakatlar sonucunda ortaya çıkan analizlere göre, ülkede kış turizminin geliştirilmesi ülkeye sosyal, ekonomik yararlarla birlikte politik yararlar da sağlayacaktır. Araştırma sonucunda Azerbaycan'da kış turizmi açısından perspektif bölgelerin Guba-Haçmaz ve Şeki-Zagatala bölgeleri olduğu ortaya çıkmıştır.

İşletmelerin kış turizmi ile ilgili dünyadaki gelişmeleri izleme oranının yüksek olduğu ve daha çok komşu ülkelere ve Batı Avrupa ülkelerinden yararlanmanın ülkemiz için faydalı olduğuna yönelik cevaplarından bu sonuca varılmıştır.

4-5 yıl öncesine bakıldığında yerli turistlerin kış turizmi hakkında bilgi sahibi olmamalarından ve Azerbaycan'da kış turizmi gelişmediğinden dolayı yerli turistlerin sayısının az olduğu, fakat şimdi yerlilerin yabancılarla kıyaslandığında yerli turist sayısının çok olduğu görülmektedir.

Görüşmeye katılan kişilerin hepsi Azerbaycan'ın iklim ve coğrafi özellikleri göz önüne alındığında kış turizmi potansiyeline sahip olduğu görülmekte olduğunu ve kış turizmini geliştirmek için de bir sıra adımlar atıldığını, fakat, kış turizmini geliştirmek için bir sıra daha çok şeyler gerçekleştirmek gerektiğini söylemişler.

Kış turizmi geliştirilirse hem ekonomik, hem sosyal, hem toplumsal yararlar elde edilebilir. Azerbaycan'da kış turizminin geliştirilmesi için ilk önerilerden biri ister yerli isterse de yabancı turistlerinin ilgilerinin çekilmesi için ilk önce tanıtım yapılmalıdır. Diğer önerilerden biri ise, kış turizminde ileri düzeyde gelişmiş ülkelerin tecrübelerinden yararlanarak sahip olduğu potansiyeli iyi şekilde değerlendirmesidir. Diğer taraftan ülkemizde bu sektörde çalışanların eğitim düzeyinin daha da ilerlemesi, onlara teşvikler yapılması ülkede kış turizminin gelişiminde önemli olabilir.

Azerbaycan'da yerli ve yabancı turistlerine kış turizmine katılım oranını artırmak ve kış turizmini geliştirmek için başlıca öneriler aşağıdaki gibidir:

- Kış turizminin gerçekleştirilmesi mümkün olan bölgelerde turizm merkezlerinin oluşturulması,
- Kış turizmi için de gerekli alt yapının oluşturulması,
- Turizm bilgi merkezinin sayısının artırılması,
- Turizm rehberlerinin sayısının artırılması,
- Kış turizm işletmelerinde çalışan işçilerin yabancı turistlerle anlaşma bilmesi için yabancı dil bilgilerine sahip olması.
- Kış aylarını iyi şekilde değerlendirmek için kış turizm paketlerinin sayısının artırılması,
- Fiyatların düzene salınması,
- Hizmet kalitesinin yükseltilmesi,
- Tanıtımın iyi şekilde yapılması,
- Kış turizminin gelişmiş olduğu diğer ülkelerin tecrübelerinden yararlanılması.

5 Kaynaklar

- Acuner, S., Acuner, E. (2017), Dokap Bölgesinde Faaliyet Gösteren Kış Turizm İşletmeleri İçin Mali Bir Kolaylık: Özel Hesap Dönemi, Dokap Bölgesi Uluslararası Turizm Sempozyumu, Trabzon, ss:485-492.
- Albayrak, A. (2013), Alternatif Turizm, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Aydın, A. D. (2007), Sarıkamış'ın Kış Sporları Turizmi Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergi, Sayı:6, ss:203-209.
- Ceylan, S., Demirkaya, H. (2011). Kış Turizmine Bağlı Olarak Gelişen Bir Kırsal Yerleşme: Çobanisa Köyü (Isparta), Doğu Coğrafya Dergisi, 21, ss:79-94.
- Mursalov, M. (2009), Bir Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Olarak Kış Turizmi ve Kış Turizmi Açısından Azerbaycan'ın Guba-Haçmaz Turizm Bölgesinin Arz Potansiyeli, Yüksek Lisans Tezi. Bakü.
- Seferov, R., Hesenov, T. (2006), Azerbaycan'ın Turizm Potansiyeli ve Turizm Etkinliklerinin Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı: 20, Konya ss: 255-272.
- Növresli, T. (2010), Azerbaycan Turizm Potansiyelinin Kalkınma Amaçlı Değerlendirilmesi, Doktora Tezi. DEU, İzmir.
- Türkeri, İ. (2004), Destinasyon Aidiyeti Oluşturulmasında Destinasyon İmajının ve Kişiliğinin Rolü: Kış Turizmi Örneği (Palandöken Kayak Merkezi), Yayınlanmayan Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- https://azertag.az/store/files/Strateji_yol_xeritesi/Turizm_senayesinin_inkisafina_dair_strateji_yol_xeritesi.pdf, "Azerbaycan Respublikasında İxtisaslaşmış Turizm Sənayesinin İnkişafına Dair Strateji Yol Xəritəsi, 2016, s. 6.

EK 1. Mülakat Formu

1	Azerbaycan'da ülkenin gelişiminde kış turizminin önemi nedir?
2	Kış turizmi açısından Azerbaycan'ın perspektifli bölgeleri hangileridir?
3	Kış turizmi ile ilgili dünyadaki gelişimleri takip etme oranınız nedir?
4	Azerbaycan'da kış turizminin geliştirilmesi için hangi ülkelerin tecrübelerinden yararlanmak daha çok faydalı olabilir?
5	Yerli ve yabancı turistlerin kış turizmüne katılma oranı hangi düzeydedir?
6	Yabancı turistler daha çok hangi ülkelerden gelmektedir?
7	Kış turizmüne katılanların kanat, kayak ile ilgilenme oranı nedir?
8	Kış mevsiminde kış turizmi için gelen zaman oteldeki doluluk oranı ne kadardır?
9	Yerli ve yabancı turistlerin kış turizmüne katılım oranını artırmak için hangi teşvik yöntemleri kullanılabilir?
10	Azerbaycan'da kış turizminin gelişime ile ilgili genel görüşleriniz nelerdir?

Extended Abstract

Countries that have the potential to develop tourism, which is one of the most profitable sectors in the world, are considering this in their economic policies. When the tourism potential of Azerbaijan is considered, it is seen that the sector, which has to be developed in Azerbaijan first, is the tourism sector. Azerbaijan is one of the countries with potential for tourism diversification. Winter tourism, which is one of the tourism types to be realized in Azerbaijan, has a wide potential in terms of resources.

Azerbaijan where is visited by domestic and foreign tourists since the years when they have taken important steps in the development of winter tourism has wide potential of winter tourism. One of the main subjects of this study is to

find out the potential of winter tourism in Azerbaijan. In the sections of this study, information about tourism and winter tourism was given in general. On the other hand, in addition to demonstrating winter tourism potential, the possibilities for the development of winter tourism in the country was researched. It is thought that the data obtained for the winter tourism potential and development opportunities will make important contributions to the country to take necessary measures and to improve winter tourism.

Research was conducted via interview method on the potential of winter tourism in Azerbaijan and the possibilities for the development of winter tourism in the country were evaluated. In this study, the interview questions were given to the people who were obedient and the questions were asked face to face and by telephone. Before the interview questions were started, the people were asked about the data that they give or not permission to the voice record. Because none of them were allowed to do, information was noted. The interviews were carried out in the places where people work and ended up in an average of 20-30 minutes.

No hypothesis has been determined before the study and no study has been conducted to accept or reject them. The data obtained as a result of the interview is not interpreted by numbers but by interpreting the words.

The universe of the research is composed of Baku and Guba-Khachmaz region, which are one of the regions with winter tourism in Azerbaijan. The sample of the study consists of winter tourism enterprises in Guba-Khachmaz region, people working in tourism enterprises in Baku, and 1 person teaching in the field of tourism. The interview list consists of 4 women and 5 men.

As a result of the interviews, the development of winter tourism in the country will provide the country with social, economic and political benefits. As a result of the research, it was found out that the perspective regions in terms of winter tourism in Azerbaijan are Guba-Khachmaz and Sheki-Zagatala regions. The development of winter tourism in Azerbaijan will make a great contribution to all tourism and the economy of the country. The rates of monitoring the developments in the world about winter tourism are high and it is useful to use the experiences of neighboring countries and Western European countries for Azerbaijan. In order to increase the interest of foreign and domestic tourists in winter tourism in Azerbaijan, it is necessary to reduce prices in accommodation establishments, to promote promotional activities, to improve the level of service and to increase the number of winter tourism complexes. In Azerbaijan, the occupancy rate in hotels in the winter is 80% on weekdays and full on the weekend, but prices are set as standard and the same price is paid both on weekdays and at the weekend. The rate of indigenous tourists is higher than foreigners who apply to businesses to participate in winter tourism. According to the enterprises, the number of local tourists is 80% and the number of foreign tourists is 20%. Foreign tourists participating in winter tourism are mainly from Arabia, Iran and Russia. All of the interviewees told them that 90% of the tourists who applied to them were interested in ski lifts and skiing, and that they participated in winter tourism to use them.

All of the interviewees said that, considering the climate and geographical characteristics of Azerbaijan, winter tourism has the potential to be seen, and that a number of steps have been taken in order to improve winter tourism, but a lot of things have to be done to improve winter tourism. If winter tourism is developed, economic, social and social benefits can be achieved. One of the first suggestions for the development of winter tourism in our country should be promoted first in order to attract interest of domestic and foreign tourists. One of the other suggestions is that it uses the experience of advanced developed countries in winter tourism to evaluate its potential in a good way. On the other hand, the education level of the employees in this sector in our country should be improved and incentives may be important in the development of winter tourism in the country.